

تشنج ناشی از تب در کودکان

گروه هدف: آموزش به والدین

چگونه تشنج ناشی از تب تشخیص داده شده و درمان می گردد؟

برای تشخیص تشنج ناشی از تب شاید پزشک نهایتاً مجبور به انجام آزمایشاتی باشد. مثلاً برای اینکه مطمئن شود عفونت مغز یا مننژ (پرده ای که دور مغز و نخاع را پوشانده است) در میان نیست مجبور به گرفتن آب کمر (مایع مغزی-نخاعی) و آزمایش آن است. انجام این کار گاهی اوقات برای والدین است. انجام این کار گاهی اوقات برای والدین بسیار سنگین و ناگوار است ولی باید توجه داشت که این روش سریع ترین و مطمئن ترین راه برای تشخیص مننژیت است که تشخیص و درمان زودرس آن اهمیتی حیاتی دارد. گاهی اوقات نیز پزشک برای تشخیص نیاز به انجام آزمایشاتی بر روی خون یا ادرار است. بهتر است در این مواقع همکاری کاملی را با پزشک داشته باشیم.

چگونه از عود تشنج ناشی از تب پیشگیری کنیم؟

با اینکه درمان با داروهای ضد تب از میزان بروز تشنج جلوگیری نمی کند ولی دادن داروهای پایین آورنده تب بخاطر آرام کردن کودک و همچنین کاهش اضطراب در والدین توصیه می شود.

بهترین راهبرد درمانی آموزش والدین برای انجام اقدامات حمایتی و همچنین آموزش طریقه مصرف دپازپام خوراکی در ۲-۳ روز اول بیماری تب دار همراه با درمان تب و یا کاربرد دپازپام مقعدی (حین بروز تشنج) می باشد.

منبع: کتاب برونر و سودارث ۲۰۲۲

نوع تشنج ناشی از تب هم مهم است مثلاً کودکانی که تشنج طولانی (بیشتر از ۳۰ دقیقه) یا تشنجاتی که تنها قسمتی از بدن را درگیر کند خطر بیشتری برای ابتلا به صرع را در آینده دارند. اگر بچه ای هیچکدام از عوامل فوق الذکر را نداشته باشد احتمال ابتلا به صرع در آینده تنها ۱٪ خواهد بود.

برای کودکی که در حال تشنج ناشی از تب می باشد چه باید کرد؟

با اینکه تماشای اینکه پاره تن ما در حال تشنج است بسیار وحشت انگیز است ولی مهمترین اصل این است که آرامش و خونسردی خود را حفظ کنیم. هرگونه اضطراب و دستپاچگی به ضرر کودک تمام خواهد شد. دادن وضعیت مناسب به کودک که وضعیت خوابیده به پهلو و باز کردن راه هوایی در حالیکه یک بالش کوچک زیر شانه کودک قرار بگیرد. به ساعت خود نگاه کنید و زمان شروع تشنج را بخاطر بسپارید. اگر تشنج بیش از دو دقیقه طول کشید، دپازپام مقعدی (Rectal Tube) برای کودک استفاده کنید و اگر تشنج بیشتر از ۵ دقیقه طول کشید او را به نزدیک ترین اورژانس پزشکی برسانید. وقتی تشنج به پایان رسید کودک را برای اینکه منشأ تب وی مشخص گردد می بایست بستری کنید این کار خصوصاً زمانی که کودک علایمی مثل سفتی گردن، خواب آلودگی شدید یا استفراغ زیاد دارد باید سریع تر انجام شود.

تهیه کنندگان: گروه آموزش به بیمار مرکز
با تایید دکتر علی اصغر حلیمی (متخصص اطفال)
بازبینی بهار ۱۴۰۳ - بازبینی مجدد دوسال بعد

آیا تشنجات ناشی از تب زیان بارند؟

گرچه تشنج ناشی از تب واقعه ای دردناک و هول انگیز برای پدر و مادر می باشد ولی تشنج ناشی از تب در اکثریت مواقع واقعه ای بی ضرر و خوش خیم است. در طول حمله، خطر اندکی برای جراحی کودک در اثر افتادن یا پریدن غذا یا بزاق در گلو وجود دارد. ولی اقدامات حمایتی در طول تشنج مثل دادن وضعیت مناسب به کودک که وضعیت خوابیده به پهلو و باز کردن راه هوایی در حالیکه یک بالش کوچک زیر شانه کودک قرار گرفته این خطرات را به حداقل می رساند. باید به خاطر داشته باشیم که دهان کودک را به زور و با وسایلی مثل انگشت یا قاشق باز نکنیم چرا که در این حالات خطر شکستن دندان کودک، قطع انگشت یا جسم خارجی و بسته شدن راههای تنفسی وجود دارد. شاید دو خطر این کودکان را تهدید کند احتمال بیشتر برای ابتلا به صرع در آینده و احتمال عود تشنج ناشی از تب که از بچه های دیگر بیشتر است. به عبارت دیگر بین ۹۵٪ تا ۹۸٪ کودکانیکه تشنج ناشی از تب را تجربه کرده اند بعدها دچار صرع نخواهند شد. خطر بروز صرع در بچه هایی که دچار فلج مغزی، عقب ماندگی تکاملی یا اختلالات عصبی هستند بیشتر است.

معمولا در شیرخواران ۶ ماهه تا کودکان ۶ ساله دیده می شود. سن اوج شیوع این نوع تشنج بین سنین ۱۸ تا ۲۲ ماهگی می باشد. اگر سن کودک در هنگام بروز اولین تشنج ناشی از تب بالاتر باشد احتمال عود آن کمتر می شود.

چه چیزهایی شانس عود تشنج ناشی از تب را بیشتر می کند؟

برخی از عوامل شانس عود تشنج ناشی از تب را در کودکی که یکبار دچار این تشنج شده افزایش می دهد. مثلا هر چقدر سن کودک در هنگام بروز اولین تشنج ناشی از تب کمتر باشد (خصوصا زیر ۱۵ ماهگی) احتمال عود آن بیشتر می شود. از عوامل دیگر می توان، وجود سابقه تشنج ناشی از تب در یکی از افراد خانواده (والدین و برادران و خواهران) / درجه تب پایین هنگام اولین تشنج ناشی از تب / فاصله کوتاه بین تب و بروز تشنج اشاره کرد.

تشنج ناشی از تب در کودکان آموزش والدین تشنجات ناشی از تب چه هستند؟

این تشنجات در شیرخواران و بچه های کوچک همراه با تب دیده می شود. در طول این نوع تشنج کودک هوشیاری خود را از دست داده و بدنش به لرزش افتاده و چشمهای وی خیره مانده یا به سقف دوخته میشود. گاهی اوقات ممکن است تشنج به صورت تکان خوردن یک سمت بدن مثلا دست یا پای راست یا چپ باشد که البته این نوع کمتر شایع است و گاهی اوقات هم انواع نادرتر از تشنج مثل بیحال شدن و خیرگی بروز کند. اغلب تشنجات ناشی از تب بصورت کوتاه یک یا دو دقیقه ای بوده ولی گاهی اوقات میتواند در حد چند ثانیه ای یا طولانی بوده بیش از ۱۵ دقیقه طول بکشد. اکثریت بچه های مبتلا با تب بالاتر از ۳۸ درجه تشنج می کنند ولی در برخی دیگر ممکن است با تب های پایین تر تشنج کنند. در برخی از موارد تشنج قبل از تب بروز می کند یعنی کودک اول تشنج و سپس تب می کند. ولی اکثریت موارد تشنج ناشی از تب در طی ۲۴ ساعت اول بیماری تب دار بروز می کنند. باید توجه داشت که صرع با تشنجات ناشی از تب فرق می کند چرا که صرع تشنجات مکرر بدون تب می باشد.

این تشنجات چقدر شایع هستند؟

تقریبا چهار کودک از هر ۱۰۰ کودک ۶ ماهه تا ۶ ساله دچار تشنج می شود و تقریبا یک سوم از این کودکان تا سن ۵ سالگی دوباره با تب تشنج می کنند. تشنج ناشی از تب